

סין ו'המדינה האסלאמית': הסכנה שאין לומר את שמה

אייל כרופר

מאז קיץ 2014 חוזה העולם כולו בדאגה בצמיחתה ובהתפשטותה של 'המדינה האסלאמית', ובהשפעתה חוצת הגבולות. סין הרחיבה במהלך השנים את פעילותה, ולפיכך את האינטרסים הכלכליים והמדיניים שלה במדינות רבות, כולל במזרח התיכון, וחברות ואזרחים סינים יכולים להוות מטרה לגורמי הטרור הקיצוניים, בעיקר כשמנהיג 'המדינה האסלאמית' התייחס בנאום הרמדאן ביולי 2014 ל"אחים הסובלים" ונקב בשמות מדינות ובראשן סין,¹ "הפוגעת באחים" האויגורים במחוז סינג'יאנג (Xinjiang).² קרוב לוודאי שמעיני הסינים לא נעלמת ההשוואה בתקשורת העולמית בין הכיבוש והרוע האכזרי של 'המדינה האסלאמית' לבין אכזריותו של ג'ינג'יס חאן המונגולי, שבתקופת השיא שלו שלט במרכז-אסיה ובסין.³ לפיכך, ראוי לבחון מה השתנה בתפיסה הסינית מאז עלייתה של 'המדינה האסלאמית', אם בכלל, באיזה אופן בא לידי ביטוי החשש הגובר מהשפעתה של תופעת 'המדינה האסלאמית' על ערעור היציבות בסין ועל הסכנה לחיי אזרחים סינים מחוץ לסין, וכיצד נערך המשטר אל מול האיום החדש – כולל בהקשר של שיתופי פעולה בינלאומיים במאבק בטרור.

פעילות 'המדינה האסלאמית' ושלוחותיה בסין

במסיבת עיתונאים בשולי המפגש השנתי של הפרלמנט הסיני במרס 2015 אישר ג'אנג צ'ון-שיאן (Zhang Chunxian), חבר הפוליטבورو ומזכיר המפלגה של סינג'יאנג, כי "אזרחים סינים מסינג'יאנג עזבו באופן בלתי-חוקי והצטרפו לכוחות 'המדינה האסלאמית', חלקם חזרו ובעקבות זאת מושפע המחוז מפעילות טרוריסטית". דבריו פורסמו בתקשורת הסינית הרשמית.⁴

ג'אנג לא פירט את המידע שמצוי בידי הרשויות לגבי מספר המוסלמים שבחרו להצטרף לכוחות הסלפים-ג'האדים, אולם, פרסומים בסין הצביעו על כ-300 סינים שהצטרפו למעגל הלוחמים הזרים בסוריה ועיראק.⁵ טורקיה מהווה מוקד לגיוס

סטודנטים וצעירים מוסלמים מסין, שנשלחים למחנות אימונים ולפעילות בסוריה ועיראק. במאמר שפורסם בדצמבר 2014 בגלובל טיימס, המשמש לעתים כלי להקצנת מסרים מפלגתיים, מאשים מומחה טרור סיני את מדיניותה הדו-משמעית של טורקיה, שמאפשרת הענקת דרכונים לצעירים סינים ממוצא אויגורי, ובסיועה הם עוברים לסוריה ומצטרפים ל'מדינה האסלאמית'.⁶ סרטון שפרסמה 'המדינה האסלאמית' בסוריה בתחילת יוני 2015 הציג אויגורי כבן 80, בעברו אימאם בסינג'יאנג, שעזב עם משפחתו על מנת להצטרף ללוחמים, לאחר "60 שנות דיכוי סיני", לדבריו. בסרט מוצגים ילדים בני עשר שמתאמנים במטרה "לסלק את הכופרים הסינים מטורקיסטן".⁷ דוברת משרד החוץ הסיני הגיבה לשאלה באשר לדיווחים על הצטרפות סינים ל'מדינה האסלאמית' ואמרה כי "סין רשמה לפניו דיווחים אלה, מנסה לאמת המידע ועוקבת אחר הנושא". מיד לאחר מכן המשיכה הדוברת ואמרה כי סין עומדת בפני סכנה ישירה של טרור המופעל על ידי 'התנועה האסלאמית של מזרח-טורקיסטן'.⁸ סגן שר החוץ, צ'נג גואו-פינג (Cheng Guoping), חידד את העמדה הסינית באומרו במסיבת עיתונאים שפורסמה רק בתקשורת מחוץ לסין, כי קיים קשר ממשי בין 'התנועה האסלאמית של מזרח-טורקיסטן' ל'מדינה האסלאמית'.⁹

פיגועי טרור בסין

בעקבות התרחשותם של מספר פיגועי טרור בסין, שבהם נפגעו אזרחים סינים וזרים, הממשל מיהר להטיל אחריות על 'התנועה האסלאמית של מזרח-טורקיסטן'. להבדיל מפיגועים קודמים שבוצעו בסינג'יאנג וכוונו כלפי מבנים ממשלתיים וכוחות ביטחון, חלק מהפיגועים בוצע במקומות שונים בסין, כולל בבייג'ינג, וכוונו כלפי אוכלוסייה אזרחית.¹⁰ ב-28 באוקטובר 2013 פגעה מכונית נהוגה בידי מוסלמים מסינג'יאנג בהולכי רגל בכיכר טיאן-אן-מן, ועלתה באש. בפיגוע נהרגו שלושת נוסעי המכונית ושני עובדי אורח, וכ-40 נפצעו. פיגוע הטרור, שאירע סמוך למבני השלטון במרכז בייג'ינג, הדליק נורה אדומה בקרב ראשי המפלגה הקומוניסטית. הממשל האשים את 'התנועה האסלאמית של מזרח-טורקיסטן' ובוצעו מעצרים נגד פעיליה.¹¹ באחד במרס 2014 ביצעה קבוצת חמושים תקיפה בסכינים בתחנת הרכבת בקוונמינג, בירת מחוז יונאן בדרום-מערב סין, ובעקבות כך נהרגו 29 אזרחים ו-140 נפצעו. ב-30 באפריל 2014 הופעל מטען נפץ בתחנת הרכבת באורומצ'י, בירת מחוז סינג'יאנג – אדם אחד נהרג ו-79 נפצעו. חודש לאחר מכן, ב-20 במאי 2014, הושלכו כמה מטעני נפץ במרכז השוק באורומצ'י, 39 אזרחים נהרגו ו-94 נפצעו.¹² רצף הפיגועים הוביל את הנהגת המפלגה לקיים, מיד לאחר הפיגוע במאי 2014, מפגש מיוחד בן יומיים של 'קבוצת העבודה המרכזית בנושא סינג'יאנג', בראשות המזכ"ל והנשיא שי ג'ין-פינג. לאחר המפגש צוטט שי בתקשורת כאומר שסין תחזק את שיתוף הפעולה הבינלאומי במאבק

בטרור, ותבנה "קירות של נחושת ופלדה" ו"רשתות מהקרקע לשמים" במטרה לתפוס את הטרוריסטים.¹³

בהתאם להחלטות שהתקבלו במפגש תוגברה נוכחות כוחות הביטחון באזורים בסינג'יאנג שבהם יש רוב מוסלמי, הורחבו המעקבים אחר רשתות התקשורת שבהן משתמשים מוסלמים והופעלה יד קשה נגד מוסלמים – כולל חידוד האיסור על נשים ללבוש בורקה ולעטות כיסוי פנים במקומות ציבוריים, איסור גידול זקן לגברים,¹⁴ וכן הופצו דיווחים שלפיהם נאסר על סטודנטים ועובדי ממשל מוסלמים לצום בחודש הרמדאן.¹⁵ באופן מעשי נערכת סין לאפשרות של מתקפות טרור בערים הגדולות ונכוחות הביטחון מבצעים תרגילי חירום למקרה של פגיעת טרוריסטים במקומות ציבוריים מרכזיים.¹⁶

סין ושיתוף פעולה בינלאומי במאבק בטרור

האם בעקבות התגברות החשש מזליגתם של פיגועי טרור לשטחה, החליטה סין לחזק את שיתופי הפעולה עם מדינות המערב נגד גורמי 'המדינה האסלאמית'? התשובה לשאלה נעוצה בהימנעותה העקבית של סין מהצטרפות לקואליציות ולבריתות עם מדינות אחרות, בין היתר, כחלק מאותה תפיסה מסורתית של אי-התערבות גלויה בענייני פנים של מדינות אחרות. במסגרת זו מציגה סין את מדיניותה כעצמאית ונפרדת מזו של ארצות הברית ומדינות המערב. הסינים מצהירים שאין לסווג את כלל מאמני האסלאם כאויב ויש לבודד את מבצעי פיגועי הטרור כפושעים שאינם מייצגים את האסלאם האמיתי. על פי אותה טענה סינית, התפשטות תופעה כמו 'המדינה האסלאמית' בסוריה ובעיראק נובעת מחוסר יציבות, שנגרמת בין היתר על ידי שימוש אמריקאי בכוח צבאי, במקום לפעול ברגישות ובשיתוף פעולה עם העולם המוסלמי.¹⁷ כחלק ממדיניותה העצמאית, סין לא הצטרפה לקואליציה הבינלאומית שהקימה ארצות הברית למאבק ב'מדינה האסלאמית' ואינה מעורבת בפעילות צבאית מחוץ לסין, המכוונת נגד גורמים סלפים.¹⁸

הצהרת הסיכום המפורטת שעליה הסכימו ארצות הברית וסין בתום הדיאלוג האסטרטגי השנתי שהתקיים ביניהן בסוף יוני 2015, ואשר נוהל בידי גורמים בכירים משני הצדדים, מאפשרת לבחון את הפערים הקיימים בין שתי המדינות. למרות מעורבותה הישירה של ארצות הברית במאבק ב'מדינה האסלאמית' והצהרות ברורות של הנשיא אובמה בנוגע למאבק הגלובלי נגד התופעה, הסעיפים המשותפים בהצהרה שדנו במצב בסוריה, בעיראק ובמאבק בטרור לא כללו אזכור ישיר לסכנת 'המדינה האסלאמית' – קרוב לוודאי בשל התנגדות סינית. בהתייחס למצב בסוריה ובעיראק נכתב כי "שתי המדינות מסכימות שיש צורך לפתור את הבעיות בדרכים מדיניות... וצורך לפתור את הסוגיה ההומניטרית". בפסקה על אודות המאבק בטרור נכתב כי

"שתי המדינות מגנות כל צורה של טרור, ומתואמות לגבי הסכנה הגלובלית הנובעת מארגוני הטרור".¹⁹

כחברה קבועה במועצת הביטחון תמכה סין בהחלטות שהתקבלו בקונצנזוס נגד ארגוני טרור סלפים-ג'האדים. ההחלטות האחרונות, כמו החלטת מועצת הביטחון 2199 מ-12 בפברואר 2015 והחלטת מועצת הביטחון 2170 מ-15 באוגוסט 2014 כוונו נגד 'המדינה האסלאמית' ופעילותה, כשהראשונה התקבלה תחת הנשיאות הסינית במועצה. השגריר הסיני לאו"ם ליו ג'יה־אי (Liu Jieyi) צוטט בתקשורת הסינית, בין היתר, בדבריו כי "סין פעלה באופן קונסטרוקטיבי במהלך ההתייעצויות על טיוטת הצעת ההחלטה" המכוונת להרחבת הסנקציות נגד "קבוצות טרור רלוונטיות". בדבריו, כפי שפורסמו, לא הוזכר השם המפורש: 'המדינה האסלאמית'.²⁰ כך גם בוועידת פסגה של חברות מועצת הביטחון בנושא 'התמודדות משותפת מול איום הטרור החדש', שנערכה במהלך עצרת האו"ם בספטמבר 2014. שר החוץ הסיני וואנג אי (Wang Yi) דיבר על סכנות הטרור הגלובליות, הזכיר את 'התנועה האסלאמית של מזרח-טורקיסטן' שפועלת באלימות בתוך סין, ולמרות שדיבר על כוונתה של סין להקציב 60 מיליון יואן לסיוע הומניטרי לעיראק, לא נקב בכתובת האחראית לכך.²¹ סימן ראשון לשינוי בתפיסה זהירה זו ניתן אולי לראות בהצהרת הסיכום של פסגת חמש 'מדינות הבריקס' (BRICS) בפסגת אופה (Ufa) שנערכה ברוסיה ביולי 2015, אשר גינתה את הטרור, את האלימות ואת הפגיעה הקשה בזכויות אדם על ידי מה שמכונה 'המדינה האסלאמית'.²² מבחן אשר יעיד על המשך מגמה זו הוא מדיניותה של סין על רקע הוצאתו להורג של אזרח סיני בידי 'המדינה האסלאמית' בנובמבר 2015, אירוע שזכה לגינוי חריף של הנשיא שי.

סיכום

מאז תחילת שנות האלפיים התחזק בהדרגה ובהתמדה מעמדה המדיני והכלכלי של סין, עת הפכה למעצמה הכלכלית השנייה בעולם. חברות סיניות הרחיבו את פעילותן ואזרחים סינים עובדים ומטיילים ברחבי הגלובוס, כולל במזרח התיכון. הקריאה האמריקאית שהופנתה לסין לפני כעשור, לנהוג "כבעלת מניות אחראית" לגבי בעיות גלובליות, הופכת רלוונטית יותר ויותר במהלך השנים.²³ זאת ועוד, המאבק תוך שימוש בכוח בסינג'יאנג מול האויגורים מציב את סין כיעד נוסף של 'המדינה האסלאמית', ומהווה סכנה ממשית כלפיה וכלפי אזרחיה. מדיניותה המסורתית של סין, הנמנעת מהתערבות גלויה בענייני פנים של מדינות אחרות, עומדת למבחן כאשר נחקים מהמפות במזרח התיכון גבולות מוסכמים בין מדינות, והכוח ההרסני שמבצע זאת מתעתד, אם יצליח, להמשיך לטשטש גבולות נוספים ולהשפיע גם על סין גופא.

בחינת ההצהרות ודרך הפעולה הסינית במישור הרב־צדדי והדו־צדדי מראה כי למרות האתגרים המתעצמים, סין לא שינתה את מדיניותה "המאופקת", הכוללת שמירה על פרופיל תקשורתי נמוך ורצון שלא להיות מעורבת בבריתות ובקואליציות באופן שיסמן אותה כשחקנית מרכזית במחנה הנאבק באסלאם הסלפי־ג'האדי, לצד התמקדות באתגרי הטרור שלה ומאבק בדרישות העצמאות בסינג'יאנג. מבחינת דרכי הפעולה האפשריות מול סכנת הטרור והלוחמים הזרים מעדיפה סין, כמו בסוגיות אחרות שעמן היא מתמודדת, לפעול באופן עצמאי, תוך שיתופי פעולה דיסקרטיים שיאפשרו לה לשפר את יכולותיה, אולם לא יאלצו אותה לחשוף מידע לגבי דרכי פעולתה מול מוסלמים וקבוצות אחרות שעלולות, בראיית המפלגה, לסכן את היציבות ואת שלטון המפלגה.

כחלק מהלקחים שהפיק הממשל בעניין חיזוק שליטתו בדרכי הפעולה של גורמים עוינים, הואצו הדיונים לניסוח חוק חדש בנושא המאבק בטרור, ובמרס 2015 הוצגה טיוטת 'חוק הטרור' במליאה השנתית של הפרלמנט העממי הסיני. הטיוטה העידה על כוונת הממשל להדק את הפיקוח על תעבורת המידע ועל המדיה החברתית. הטיוטה זכתה לביקורת חריפה מחוץ לסין, בעיקר בנוגע למעקב בלתי־מבוקר אחר תעבורת האינטרנט וחברות זרות בסין – מה שיחייב את הממשל בבייג'ינג לבחון את ניסוח החוק בטרם אישורו הסופי.²⁴

במישור הבינלאומי הביעה סין לא אחת אכזבה מהמערב, בהובלת ארצות הברית, שבמקום לתמוך במאבק נגד הטרור האויגורי הרים גבה לגבי נכונות המידע מבייג'ינג, תוך מתיחת ביקורת על מדיניות הקשורה בזכויות האדם ונקיטת יד קשה מדי נגד האוכלוסייה המוסלמית בסינג'יאנג. לפיכך, סין מעדיפה לנסות לקדם שיתופי פעולה עם מדינות שאינן מתערבות בענייניה הפנימיים (כמו מדינות ה'בריקס') ואף יכולות לסייע לה בהבנת דרכי הלחימה בטרור. בין היתר, סין מקיימת אימונים משותפים עם רוסיה ועם מספר מדינות במרכז־אסיה במסגרת 'ארגון שנגחאי לשיתוף פעולה' (SCO) ומחפשת שותפות עם משטרים יציבים במזרח התיכון, בראייתה, כמו איראן וישראל.²⁵ האידאל מבחינתה של סין הוא למצוא את המסלול שינתק אותה מהתוהו ובוהו שמתרחש בחלקים נרחבים במזרח התיכון, יחצוץ בינה ובין הטרור הסלפי־ג'האדי, ימנע את חדירתו לתוך שטחי סין ויאפשר לשמור על היציבות הפנימית ושלטון המפלגה – בין היתר באמצעות בניית יכולות מבצעיות בתחום המאבק בטרור ו'חומות אש' נוספות לשליטה בתעבורת המידע.

חזרתם לסין של אויגורים בעלי ידע וגישה מהפכנית מבית היוצר של 'המדינה האסלאמית', הכשרה וניסיון בהכנת פיגועים, מימון טרור וקשרים ארגוניים ובין־אישיים יכולה לסכן את היציבות בסינג'יאנג, ולהזין פעילויות טרור בתוך סין וכלפי סינים מחוץ למדינה. בעקבות כך עשויה סין לנסות לחזק את התיאום הביטחוני והמודיעיני

עם מדינות אחרות המאוימות על ידי הטרור הסלפי-ג'האדי, כמו ישראל. האפשרות לרתום את סין כחברה פעילה בקואליציה הבינלאומית תלויה ביכולתן של מדינות המתמודדות עם איום 'המדינה האסלאמית' להביא לכך שמקבלי ההחלטות בבייג'ינג ישוכנעו כי שיתוף פעולה מעין זה יחזק את סין במאבקה נגד הבדלנות בשטחה ויגביר את הלגיטימיות של המשטר במאבקו בטרור ובשמירת היציבות. ככל שהאיום יגבר, כך תתבהר אותה הבנה בקרב ראשי המפלגה.

הערות

- 1 “Abdallah Suleiman Ali, Baghdadi vows revenge in announcing ‘Islamic State’,” *Al Monitor*, July 3, 2014, <http://www.al-monitor.com/pulse/security/2014/07/iraq-syria-baghdadi-call-muslims-caliphate.html#>
- 2 אויגורים הם מוסלמים ממוצא טורקי. מונים כיום כעשרה מיליון מתוך כ-22 מיליון תושבי מחוז סִינְגִ'יאַנג (Xinjiang) בצפון-מערב סין.
- 3 Dan Murphy, “ISIS leader Baghdadi cementing reputation as the new Hulagu Khan,” *The Christian Science Monitor*, February 5, 2015, <http://www.csmonitor.com/World/Security-Watch/Backchannels/2015/0205/ISIS-leader-Baghdadi-cementing-reputation-as-the-new-Hulagu-Khan>
- 4 Cui Jia, “IS recruits Xinjiang residents,” *China Daily*, March 3, 2015, http://www.chinadaily.com.cn/china/2015twosession/2015-03/10/content_19770997.htm
- 5 המספר 300 מסתמך על פרסום סיני. דיווח אחד מציין כי בווייטנאם נעצרו בשנה אחת 800 אויגורים שניסו לחצות את הגבול כדי לעבור משם למזרח התיכון. על פי אותו דיווח הקימו הסינים יחידת משטרה מיוחדת שכינויה '4.29', במטרה להיאבק במברחי הגבול בדרום-סין. ראו: Kyle Mizokami, “China has an ISIS problem,” *The Week*, March 2, 2015, <http://theweek.com/articles/541531/china-isis-problem>; Oliver Holmes, “Thailand forcibly sends nearly 100 Uighur Muslims back to China,” *The Guardian*, July 9, 2015, <http://www.theguardian.com/world/2015/jul/09/thailand-forcibly-sends-nearly-100-uighur-muslims-back-to-china>
- 6 דיווח נוסף מספר על שבעה סינים שנעצרו בגבול הטורקי כשניסו להצטרף לכוחות 'המדינה האסלאמית'. ראו: Qiu Yongzheng, “Turkey’s ambiguous policies help terrorists join IS jihadist group,” *Global Times*, December 15, 2014, <http://www.globaltimes.cn/content/896765.shtml>
- 7 “O Chinese kaffar (non-believers), know that we are preparing in the land of the khilafah (caliphate) and we will come to you and raise this flag in Turkestan with the permission of Allah.” - Tom Wyke and Jenny Stanton, “Is this the oldest jihadi in ISIS? Elderly man flees China with his family to fight alongside terror group in Syria,” *Mail on Line*, June 3, 2015, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3110022/Is-ISIS-oldest-jihadi-Elderly-man-flees-China-family-fight-alongside-terror-group-Syria.html>
- 8 FM press conference, September 10, 2014, http://news.xinhuanet.com/english/bilingual/2014-09/11/c_133635859.htm; מוזרח-טורקיסטן הוא שמו האחר של מחוז סִינְגִ'יאַנג בצפון-מערב סין.
- 9 מוזרח-טורקיסטן התקיימה לתקופות קצרות כמדינה כשהשלטון הסיני היה חלש (כמו בין השנים 1934-1949, 1944-1949). התושבים המוסלמים נאבקים כיום על עצמאותם מול השלטון הסיני. “Rivals Pakistan, India to start process of joining China security bloc,” Reuters, July

- 6, 2015, <http://www.reuters.com/article/2015/07/06/us-china-russia-pakistan-india-idUSKCN0PG09120150706>
- “Acceptance of India, Pakistan into SCO on Ufa summit agenda,” *English.news.cn*, July 6, 2015, http://news.xinhuanet.com/english/2015-07/06/c_134387348.htm
- “Update: China’s Xi demands action after 3 killed in attack,” *The Asahi Shimbun*, May 1, 2014, <http://ajw.asahi.com/article/asia/china/AJ201405010022>
- “Five Detained over Tian’anmen Terrorist Attack,” *English.news.cn*, October 30, 2013, http://news.xinhuanet.com/english/china/2013-10/30/c_132845415.htm
- “Xi urges anti-terrorism ‘nets’ for Xinjiang,” *China Daily*, May 29, 2014, http://www.chinadaily.com.cn/china/2014-05/29/content_17552457.htm
- שם.
- מנהל המרכז ללימודים אתניים בבית הספר של המפלגה מציין במאמרו שגורמי טרור קיצוניים משכנעים לעשות שימוש בסיסיים אלה על מנת לחזק התמיכה בהם, ומאשר שהמפלגה נאבקת בתופעה. ראו: Jin Wei, “Burqas, hijabs and beards in the governance of Xinjiang,” *China Policy Institute Blog*, April 29, 2015, <http://blogs.nottingham.ac.uk/chinapolicyinstitute/2015/04/29/regulating-burqas-hijabs-and-beards-to-push-or-pull/>
- “China bans Ramadan fasting in Muslim province,” *Al-Jazeera*, July 3, 2014, <http://www.aljazeera.com/news/asia-pacific/2014/07/china-bans-ramadan-fasting-muslim-province-20147371648541558.html>
- “Counter-terrorism exercise in Shanghai,” *CCTV News*, July 3, 2015, <https://www.youtube.com/watch?v=Ua-nsce4Zv4>
- “Commentary: Muslims, their religion should not take blame for terrorists’ crimes,” *English.news.cn*, June 28, 2015, http://news.xinhuanet.com/english/2015-06/28/c_134362926.htm;
- הצהרת התמיכה באסלאם לא סייעה לסין, שספגה הודעות גינוי מממשלת טורקיה בעקבות הכתבות על כך שהמשטר הסיני מחייב מוסלמים לאכול בתקופת הרמדאן. הודעות גינוי אלו הובילו לאלימות נגד סינים ברחבי טורקיה, כולל שרפת דגלי סין ופגיעה במסעדות בבעלות סינית. ראו: “Turkey expresses concern over China’s Ramadan bans on Uighurs,” *Today’s Zaman*, June 30, 2015, http://www.todayszaman.com/diplomacy_turkey-expresses-concern-over-chinas-ramadan-bans-on-uighurs_392385.html
- “Joint Statement Issued by Partners at the Counter-ISIL Coalition Ministerial Meeting,” Media Note, Office of the Spokesperson, U.S. State Department, Washington, DC, December 3, 2014, <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2014/12/234627.htm>;
- עיתונאי כי בשיחתו במהלך עצרת האו"ם בניו יורק בספטמבר 2014 עם שר החוץ הסיני, אמר וואנג אי כי העקרונות המדיניים של סין לא מאפשרים לה להצטרף לקואליציה, והיא תסייע לעיראק מחוץ לקואליציה. דובר משרד החוץ הסיני נשאל על כך והגיב באופן עמום כי “סין נאבקת בטרור ומסייעת בדרכה לעיראק ולכורדים.” “China offers military help to Iraq to defeat ISIS – Report,” *TV-Novosti*, December 14, 2014, <http://rt.com/news/214243-china-iraq-military-isis>
- “U.S.-China Strategic & Economic Dialogue Outcomes of the Strategic Track,” Media Note, Office of the Spokesperson, Washington, DC, June 24, 2015, <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2015/06/244205.htm>
- Amy He, “China more proactive at UN,” *China Daily USA*, March 2, 2015, http://usa.chinadaily.com.cn/epaper/2015-03/02/content_19692303.htm

- 21 Working Together to Address the New Threat of Terrorism – Statement by Wang Yi At the UN Security Council Summit on Terrorism, Statement by H.E. Wang Yi, Minister of Foreign Affairs of the People's Republic of China, At the UN Security Council Summit on Terrorism, New York, 24 September 2014, <http://www.china-un.ch/eng/zywjyjh/t1196288.htm>
- 22 VII BRICS Summit Ufa Declaration, Ufa, the Russian Federation, 9 July 2015, <http://www.china-embassy.org/eng/zgyw/t1282066.htm> בקבוצת מדינות ה'בריקס' חברות הודו, רוסיה, ברזיל, דרום-אפריקה וסין.
- 23 Robert B. Zoellick, "Whither China: From Membership to Responsibility?" Remarks to National Committee on U.S.-China Relations, Washington, September 21, 2005, <http://2001-2009.state.gov/s/d/former/zoellick/rem/53682.htm>
- 24 ראו טיוטה ראשונה של החוק למאבק בטרור: <http://chinalawtranslate.com/en/ctldraft/> Scott D. Livingston, "Will China's New Anti-Terrorism Law Mean the End of Privacy?" *China File*, April 22, 2015, <http://www.chinafile.com/reporting-opinion/viewpoint/will-chinas-new-anti-terrorism-law-mean-end-privacy>
- 25 ראו כתבה על שיגורו לאיראן של שליח מיוחד מטעם הנשיא שי, במטרה לקדם שיתוף פעולה עם איראן במאבק בטרור: Cao Siqi, "Beijing, Tehran to fight terrorism," *Global Times*, November 19, 2014, <http://www.globaltimes.cn/content/892520.shtml>; אימון קצינים מהמשטרה החמושה של סין באימוני לוחמה בטרור בבסיס ההדרכה של משמר הגבול: חומי ברמן, מה עשו קצינים סיניים חמושים היום במג"ב? <http://www.jdn.co.il/news/24139>